

A „KELET” előfizetési díja:

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:
Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DÍJZÁRTAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hátszór hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdi minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadl Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint és Voigler (Wallischgasse 10.) Bud. Moesse Publicistische Bureau Budapeston Haasensteint és Voigler hirdetés közz. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod Budapeston Sarvutatór 5. sz.

Nyilvántári czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

A véd-egylet.

II.

Kolozsvár, 1879. jun. 20.

A mint tegnap is jeltzők, a védegylet kihivetlensége miatt képtelenség; még sem csodálkozunk rajta, ha meleg keblű, ábrándos politikusok rajongának érte, ha nem állana előttünk évek tapasztalata, mi az első védegyleti mozgalmat is fiáskóra vezetete.

Ezen tapasztalat eléggé bebizonyította, hogy nemcsak szerfelett kevesen akarnak hazafiságból nagy károkat szenvedni, de azok is, a kik akartak, azon hitben, hogy a magyar ipart támogatják, mind csak külföldi czikkeket vásároltak s az egész védegylet egy országos csalásnak nyújtott alkalmat. Mert nemcsak a bankót lehet hajszálnyira utánozni, hanem az iparczikkeket is sa midőn szabad a behozatal az iparczikkekben, a csak önhasznát leső kereskedő — és természet szerint minde- nek ilyen — magától érthetőleg a külföldi utánzatot árulja a hazai, valódi helyett.

A dohánymonopolium ellenőrzésére egy jól szervezett fináncztestületet tart a kormány, a behozatal keményen meg van tiltva s őri- ási vámkokkal terhelve s a czikkek egyfelől s mind az állam gyártja, tehát felismerheti a magáét, mégis mennyi mindenféle a visz- szárlás. Az ipar azonban ezer és ezer czikk- re terjed ki, a behozatal teljesen szabad, ezer és ezer különféle iparos különböző alak- ban, minőségben állítja a czikkeket elő, ugyanarra, hogy a verő még egy kis város- ban sem tudná eldönteni, hogy az a bizo- nyos megvásárlandó cikk ott készült-e? Ily körülmények között nem hogy a védegylet útján a magyar iparnak adandó segítségről lehetne szó, hanem a hazafiság ezege alatt egész határozottan a külföldi czikkek sokkal rosszabb kiadásban vásároltatnának hazafias mohósággal. Ha a szélsőbál a francia rend- őrséget volna képes a védegylet szolgáltatá- ba fogadni, még akkor is szándékos félre- vetés volna tőle, hogy a védegylet eszméjé- nek kihivetlenségét feszegeti.

De a mi szintén nem csekély dolog, nem olyanak ma már hazánkban az idők sem, hogy ilyen vállalatnak támogatást le- hetne nyerni. Azon izgalmas időkben, mikor minden gyermeke a hazának, a kiben egy csepp magyar vér folyt, honfiai kötelmének tekintett ellenállni, ártani az osztátnak; mikor nemzeti divattá lehetett tenni az egy- szerűséget s a tollnak, meg a sarkantyúnak

meg volt a maga honfiai jelentősége, köny- nyű volt az amugy is egy testtő forrott s folytonosan külső jeleket kereső hazafiságot az iparra is kiterjeszteni, s ha mindjárt tud- ták is, hogy megcsalának, a külső reniten- tia kedvéért szívesen odasorolta a magyar ezt is többi veszteségeihez. Ma azonban az ál- lam a miénk s annyi szenvedés után kiki kényelmét, saját szokásainak, izlésének sza- bad követhetőségét, nyugalmat, megelégedést, boldogságot követel tőle s igyekezik mind- nyáján saját énjük javára költeni el megkere- sett filléreiket. Kaparjon minden osztály ma- gának, az ország és állam pedig köztöge- se magának a hol vérzik, de ugy, hogy minél kevesebb terhet rójjon az egyesekre.

Ez lehet megrovásra méltó közömbös- ség, de így van és semmiféle védegylet ezt meg nem változtatja.

Ép azért ma napság lehetetlen oly mérvben appellálni a magyar ember hazafi- ságára, mint például az absolutismus alatt, vagy legalább is hiábavalóság. Erős capaci- tás, hosszú ostrom útján rá lehet ugyan venni némi áldozatra, de ez rendszerint olyan csekély, mint a milyen általában a lelke- sedés.

Ezt az áldozatkészséget is azonban fel- lehet és fel kell használni a magyar ipar érdekében s kezdeni vele külső csillogás nél- kül való, de alapos munkát, melynek embe- ri számítás szerint kimaradhatatlanok gyü- mölsei. Erőt kell kölcsönözni a magyar ipar- nak, de nem olyat, a mely rajta kívül, ha- nem ő benne lakozzék. Nevelni kell, mint a gyermeket nevelik, derék férfivá.

Hívia fel arra az ellenzék, vigye abba az ország lakosait a szélsőbál, hogy kiki bár pár forintot, de állhatatosan áldozzon a ha- zai ipar megteremtésére; állítsanak ezzel or- szágszerre kitűnő szakiparosokká, a hon- nan egy új iparos nemzedék lépje el az or- szágot, a mely nemzedék izlésben, gyors elő- állításban kitűnő és kitűnőbb czikkeket áll- litson elő, mint a milyenek a külföldiek s akkor véd-egyletek nélkül is meg lesz alapa- pítva biztosan és gyökeresen a magyar ipar jövője.

A „vasuti közlöny” és a szamos- völgyi vasut.

Deés, 1879 jun. 20.

A szamosvölgyi vasút részvényeinek aláírá- sára kitűzött zárdó határa felé közeledünk. Ha a már eddig aláírt részvények mennyiségét tekint-

jük, annak létesítését biztosítottnak mondhatjuk. Ha pedig az egyes aláírókat, s azoknak születési és társadalmi állását vesszük figyelembe, elmond- hatjuk, hogy az a középosztály összehozott áldozat- állereiből fog felépülni. Nem kéneek ugyan a sa- ját- és közérdeket jól felfogott s tővutra nem ve- zett egyet- és mások is azt tőlük telhetőleg rész- vény aláírásával elősegíteni.

Az arad-körsvölgyi vasut sikere költé fel a szamosvölgyi vasut eszméjét is. És vizsgálva an- nak létesítése előzményeit, ha taláunk is ugyan- azon eljárás nyomaira, de sokkal több jóaka- ratot és áldozatkészséget fejtettek ki az „arad-kő- rsvölgyi — mint a szamosvölgyi vasutvonal által érdekeltek.

De ha, a szerény anyagi viszonyok közt lévő községeinktől nem is volt várható, hogy mi- ként ő- és Uj-Szent-Anna 30,000 frt; Világos 18,000 frt és a kis Magyarát 30,00 frt stb. járulnának annak létesítéséhez: de másfelől ott találjuk Aczél Pétert és Lajost s hogy többet ne említsünk, Bohus Jánost 36,900 frttal a körsvölgyi vasut létesítők sorában.

És mit látnak a szamosvölgyi vasut által közvetlen érdekelt Bánffy és Teleky*) s más nagy birtokok részéről? Ez erdélyi Nábobok, kik közül bármelyiknek az egész vasutvonal ki- építése nem lenne lehetetlen, kiknek jöni, boncz- hidai, választói borsai uradalmukon fog át ha- ladni: ezek s több más nagyobb birtokosok mit tettek ez ideig a szamosvölgyi vasut érdeké- ben?!

Az egyik, ki megyénk területén több, mint 9000 hold föld tulajdonosa, a részvény aláírás helyett választotta: „hogy birtokai érdekeit csak akkor hinné elősegítve, ha a tervezett szamos- völgyi vasut biztosan elkészül, minek létrejöttét pedig a kolozsvári főurak kétségbe merik vonni.” És haszabad ezen sorok közt olvasnunk, a támogatás helyett annak eljöttéretőkrekvő ligára következtetnünk!...

És egy más, ki saját énje érdekében érvé- nyesített practicusságában absolválva bi- szit magát a részvényaláírás obligó alól, midőn mluden indoklás nélkül kijelenti, hogy „nem lévén meggyőződve a szamosvölgyi vasut életre- valóságáról, abból részt venni nem kíván.” Nem akarjuk itt vitatni, ha vajjon csak a közvéle- mény ért is kiadott vagy talán közjőért el is dobtott egy pár ezer ft pótolhatlan kárt ejtene a „Werttheim” gazdag tartalmán?!

S minthogy ez utóbbi állítást még lehetnek s venni, kik szűkmarkuságuk vagy képzelt sér-

*) Özy. gróf Teleki Miksáné ő nagysága, vasuti részvények aláírásának már első napjaiban 10 részvény aláírásával kívánt buzdítótól hatni.

tett ambíciójuk eltakarására felhozhatják, bátrak vagyunk a „Vasuti közlöny”-nek f. évi 16 és 17 számaira hivatkozni, mint a mely a komolyan el- bírált adatok alapján annak felépítését a költség- vetés összegén alul lehetőknek találja, s ebben és ezáltal jövedelmezősége biztosítva, s mind- ezeknél fogva életre képes vállalatnak van el- ismervé. S e szaklapnak a szamosvölgyi vasutra vonatkozó bíráló ismertetéséből, midőn annak ér- dekében buzgó működésre a közönséget ismételtén felhívjuk, — adjuk következő sorait:

„Nemzetgazdaságiilag fontos és érdekes je- lenségnek tartjuk, hogy újabb időben oly vasutak építésének eszméje is kezd nagyobb körökben ér- dekeltségre találni, sőt testet is ölteni, melyek nem az állam nyújtotta évi segélyezésben (állami kamatbiztosításban) keresik életrevalóságuk, illet- vé létezetésük alapját, hanem saját jövedelme- zőségükben: önmagukban!

Biztosított vasutaink még ma is csak az állam által nyújtott mankó (a kamatgarantia) se- gélyével bírnak járni; ennek 16- és talán mond- hatnók legfőbb oka: a drága építés és felszerelés, a tulságos nagy tőkebefektetés. Világos tehát, hogy egy önmagára, saját jövedelmezőségére utalt vas- utnak első főkélléke az olcsó építés és felszerelés.

Biztosított vasutaink csekély jövedelmezősé- gének — az aránytalanul nagy tőke szükségké- pen igen terhes kamatoztatásától s törlesztésétől eltekintve — második oka pedig a drága üzlet- szervezetek.*)

Mi olcsón épített vasut alatt azt akarjuk érteni, ha bizonyos vasut építése és felszerelése a bekövetkezendő forgalmi igények teljes kielégítése mellett a lehető legkevesebb tökét kívánja, és pe- dig nem többet, mint a mennyit a bekövetkezen- dő forgalmi viszonyok meggyőződéséből keletke- zett üzleteredményt kellőleg jövedelmeztetni (és törlesztetni) képes.

Igy fogva fel a dolgot, indokolva találjuk az első rangú vagy ezeknél olcsóbb másodrangú szabványos pályák költséges építését, ha világ- forgalmat vannak hivatva közvetíteni, vagy még ak- kor is, ha hadászati szempontok a mérvadó, — de nem találnók indokolva, ha helyi érdekű pá- lyánál is oly költséges rendszerek vétetnének irányadóul.

Szerény nézetünk szerint helyi érdekű pá- lyánál legajánlatosabbaknak a keskeny vágányú vasutak rendszerei mutatkoznak, mint a melyek fentebbi értelemben legolcsóbbak.

Ha e nézetünk ellenére kénytelenek va- gyunk a szabványos vágányú másodrangú vasutak rendszerének is szószólóivá szegődni, úgy ennek oka az arad-körsvölgyi vasut.

*) Eleje lesz véve annak az állam illetőleg a keleti vasut közgei által leendő kezelésével.

Egy széles (szabványos) vágányú vasut bír olesó berendezéssel, állami biztosítás nélkül, egye- dül a helyi érdekeltségek támogatása mellett épít- ve — ez majdnem hihetetlennek látszik! És még- is megtörtént. Igazolja az arad-körsvölgyi vasut, s annak üzlet eredménye.

És ezt szükségesnek tartottuk újból hang- sulyozni, mert a szamosvölgyi vasut létesítésé- nek eszméje az arad-körsvölgyi vasut sikerében gyökerezik.

Ezek után „A szamosvölgyi vasut terv ezét”-bea nyilvánosságra hozott költsé- vetést teszi bírálatra tárgyára s az I.—X. té- telek alatt felvett kiadásokat adatosan elbírálv, több részeiben p. o. földkisajátítást s skü- lönböző építmények árkiadásait még igen ma- gosaknak, nagyoknak találja s ezáltal igazolva látjuk a szamosvölgyi vasut (tervelő-mérnökének Péterfi [Rozenfeld] Zsigmondnak azon állítását, miszerint a 800,000 frtra tervelt vasut 10—15 % - kal is olcsóbban lesz felépíthető.)

S végre bíráló ismertetését befejezőleg írja: „ha az egész előirányzatot, mint olyat vesz- szük, az tekintettel az arad-körsvölgyi vasutra, megnyugtató és a mi megjegyzéseink is, melyek a praeliminarek leszállíthatására vonatkoznak, csak fokozzák annak megbízhatóságát s azon ohajjal kívánjuk befejezni, hogy a szamosvölgyi vasut sikerüljön, mert a szándékolt módon az- közlő takarékos építkezés mellett életképes.”

S mindezek után, ha az arad-körsvölgyi vasut, mely kizárólagosan csak helyi érdekű, mi- ként forgalmi kimutatásaiól látható, oly szép eredményt mutat föl: mennyivel biztosabb alapo- san remélhet szomszédjai jövődjéje a szamos- völgyi vasut, azon vasutvonalnak, melynek kiépítése épen oly időben történik, mikor minden kellék leeseit árban, olcsóbban beszerezhető; midőn nem csak pusztán egy helyi érdekű vksutról van szó, hanem a keletet nyugottal egybekötő sa- mosvölgyi vasut egy részéről, melynek a világ- forgalom közvetítésében tényező hivatása és jövődjéje van.

Válasz Dr. S. urnak

a „Kelet” 134, 135 és 136. számaiban megje- lent „Sétatéri vízvezetés kérdéséhez” czimú czikkez.

Midőn a „Kelet” 135-ik számában a „Sé- tatéri vízvezetés kérdéséhez” czimú czikket meg- pillantám, rögtön kíváncsi voltam megtudni, ki annak szerzője? Az aláírás helyett, a folytatás kö- vetkezik”-et láttam, s türelmetlenkedtem, hogy a végére két napig kell várakoznom, ezalatt olva- sám az utolsó kikezdést: „A hol ezek adattak, nincs miért műszerkezet után nyulnunk” stb. Ezen mondat után itélve azt sejttem, hogy egy kitűnő

Ily modorban írt-e szülőihez is: nem tudom. De azt hallottam: hogy nevelő-atyám aggodalmas komolysággal mondá egyszer nejemnek:

— Félék, igen félék: hogy a Richárd lelkét egészen elszégit a nagyravágás!

Megvallom: ez a gondolat nekem is gyak- ran jutott eszébe, de a szerelmes és hiszékeny szív makacságával mindig elűztem azt.

E szerelmi tündőzésem közepette Blankától egyszer levél érkezett, melyben kérdi: nem volna-e kedvem pár napot vele tölteni falun? Ők néhány nap múlva ugyane beköltöznek a városba s ak- kor én is visszajöhetek velők. A grófné igen szí- vesen lát s ha igenlő választ küldök, kocsiját rögtön értem indítja.

E fölzlóztatást örömmel fogadtam. Évek óta nem voltam már együtt nővéremmel csak néhány napig is, minden érintkezésünk néhány rövid lá- togatásra szorítkozott s részint e körülménynek is tulajdonítam tölem való fokozatos hideglenséget. S most az a remény villant meg lelkemben: hátha sikerülne testvéri szeretetemenek: a Blánka hideg lelkét kissé melegebbre hangolni?

Rögtön elküldtem az igenlő választ s két nap múlva már a keresztfalvi pompás kastély ven- dége voltam.

Mint később megtudtam: meghívásom egye- nesen a grófné ölete volt.

A grófné, ottlétem idejére föltment Blankát társalgatni kötelességgel alól, — mert amaz idő- ben ezt az állást tölte be — s így majd mindig együtt voltam vele.

Gyakori sétákat tettünk a vidék szebb pont- jaira, ellátogattunk a kis felus templomba s ha olykor kedvem jött az olvasásra: a kastély válo- gatott könyvtára egészen rendelkezésemre állott.

(Folytatása köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

EGY FIATAL ASSZONY EMLÉKIRATAI.

Elbeszélés.

JNDALI GYULÁTÓL.

VII.

(Folytatás.)

Az első levél, távozása óta.

Szükségesnek látom, az ő leveléből is kö- zölni kis kivonatot.

... Némi magyarázattal tartozom ne- ked, kedves Gabriellám, — írta a többek között — miért szóltam én szerelemről csak az utolsó pillanatokban.

Ha regényeskedni akarnék, azt mondhat- nám: hogy csak akkor jutottam érzelmeim, tiszta öntudatára, midőn közelgett a percz, melyben el kelle válnom tőled.

De ezzel nem mondanék igazat.

Régen, igen régen tisztában voltam én érzelmem felől s — bevallom őszintén kü- zdöttem ellene, a mint csak küzdeni bir- tam.

Kérdezed: miért? Azért, édesem, mert az első perczben beláttam: hogy ez egyi- künkre „néve sem észszerű. Hogy mi csak akadályozhatjuk egymást a haladásban. Sze-

gények vagyunk, életem, mindketten s a szegények egyik legnagyobb szerencsétlensége az: hogy nem követheti mindig szíve szó- zatát. Az érzelmeik mintegy a gazdagok és ha- talmasok előjógát képezik.

Beláttam azonban: hogy szerelmemen erőt nem vehetek s ekkor igyekeztem leg- alább annyira korlátozni magam: hogy ad- dig ne szóljak neked: míg rég szándékolt utazásomra minden előkészület megtéve s a maradás mintegy erkölcsileg lehetetlenné té- ve nincs. Ellenkezéleg tán nem lett volna elég erőm: elválni tőled s láthatásodért fel- adtam volna mindazt az előnyt, pártfogást, mit most a titkos tanácsos utól célzajaimra s jövőmre nézve várhatok.

Te egyszerű kis leány, valóban döntő hatalommal kuszáltd össze, jövő haladá- somnak — általam már oly ésszerűleg elrendezett fonalszárait s ama perczben, mi- dőn megvallottam neked: hogy szeretlek; ama perczben, mondom, — ne ijedj meg, fé- lénk kis Gabriellám — közel állottam ahoz ... hogy gyűlöljelek!

S most, midőn távol tőled, untalan rád s a köztünk történetekre gondolok, gyakorta kérdem önmagamtól: nem cselekedtem-e véti- kes könnyelműséggel: hogy téged az én bi- zonytalan sorsomhoz csatoltalak, talán fé- nyesebb s boldogabb jövőtől fosztva meg ez által s talán hosszú évek sovárgó s hervasz- tó várakozásának tettem ki ifju, tde szép- ségedet?

Égető méreg-cseppekként vegyülnek e gondolatok boldogságom serlegébe, melyet, kedves Gabriellám, szerelmeddel te nyújtál nekem ...

Ime, így szól a levél-töredék, melyet szük- ségnek láttam közölni.

Képtelen vagyok leírni: mily kínos megdüb- benéssel tölté el lelkem eleinte az a szembeötölő ha- sonlat, mely nővérem s jegyesem leveleinek tar- talma között létezett.

Lelkem előtt pillanatokra mintegy kialudt az itélő-tehetség vezérszövétnéke.

Ah, istenem, ki mondja meg — sohajtam — a kettő közül melyiket itélem meg most már igazatlanul?

Blankát kell-e — meggyőződéseim ellenére — magas és nemes gondolkodásának tartanom: mert nézetei annyira összevágának a Richárdéival? vagy Richárdot kell-e — kínos féjdalemmal — előbb szállítanom abból a magashól, hová képe- tem az utóbbi napok óta emelé: mert gondol- kás-módja oly nagy mértékben hasonlít a Blan- kához?

De ez a tépelődés csak igen rövid ideig tartott.

Oh, a szerelmes leány végtelen élelműsége képes kifejteni: ha kedvesét ő maga, vagy mások előtt védelmeznie kell!

En is könnyen meg tudtam czáfolni agga- lyaimat.

Hát nem természetese-e — gondolám — hogy Richárdnak, e büszke és hajthatlan léleknek, ok- vétlenül némi önmegalázódást kell éreznie a fölött: hogy egy gyarló leánykának maga fölött akkora hatást engedett? Nem méltó aggodalmat érezhet- ő a sas, ha eszébe jut: hogy a félénk, együgyű galamb csak akadályozhatja őt magas röptében, midőn a nap felé törni akar — mert hisz övé a lég birodalma, melyet meghódít hatalmas szárny- csapásaival ... Igen, a Richárd kételyei nem egyebek: mint az erő és tehetség öntudatának nyilvánulásai. Bizonyára attól fél, hogy — mint Volgyi orvos is mondá önmagáról — el fog la- kadni a gyönyör karjai között s feledni fogja ma- gas czélját, melyeket maga elé tűzött! Hiszen

nem neveztes embert jósló-e belőle mindenki? S a vagyontalanságot illető soraiiban is nem sze- relme nyilvánul-e? Nem írja-e: mily boldognak érezné magát: ha a világ minden kincsével és ragyogással boríthatna el engem? Oh, kedves Richárd, ő talán azt hiszi: hogy nem fogom oly forrún szeretni őt: ha csak egyszerű helyzetet lesz képes számomra biztosítani! Igen, igen: lát- szik, hogy csak én vagyok minden gondolata s nekem végtelen boldognak s büszkének kell érez- nem magam: hogy ily rendkívül kiváló jellem engem, igénytelen, egyszerű leánykát tisztelt meg szerelmével!...

Ilyen s ehez hasonló gondolatok ismét föl- villanyozák kedélyemet s édes gyönyörrel építge- tém tovább fellegráimait, szent fogadást téve ezerszer is: hogy a Richárd szerelmét egész éle- tem olthatlan szerelmével fogom meghálálni.

Levelei pontosan érkeztek; mind szülőinek, mind nekem írt hetenként s rám nézve az ő le- velei képezték azokat a határvonalokat, melyek az idő végtelenségét apróbb szakaszokra oszták.

Nem tagadhatom: levelei gyakran okoztak ne- kem fel-felujuló keserűségeket.

Tele voltak azok az excellenciás családöt jel- lemző megjegyzésekkel. Eleven színekkel, majdnem elragadtatással esetelete azt a fényt és pompát, melyet a titkos tanácsos háztartása kifejt s mely még a „Kaiserstadt”-ban is irigység tárgyát képezi.

S mikor e leírásokba merült, úgy jött ne- kem: mintha egészen elfeledkeznék arról, hogy kinek írt s mikor aztán nevem mégis előfordult — úgy tetszett nekem: mintha az író lelke va- lami magaslattól bukott volna alá, a változott írály, hangulat némi kiábrándultság szinét, a kel- lemes álomból való fölébredés idegességét, viselő magán.

Geologus leszen a műbíró, a ki tudja hol van a „természet ereje“ és talált a fellegváron bő vizforrást. A nélkül, hogy ezen lapban a cikket elolvastam volna, megszereztem a megelőző számot, s igazi kíváncsisággal olvastam a kérdéses cikket elejét; ekkor pedig azt gyanítám, hogy egy kitűnő Mechanicussal lesz dolgom, mert kereken minden tekintet nélkül kijelenti azt, hogy az általam készített terv épen nem életrevaló, jöllehet a „M. Polgár“ márczius 30-án megjelent száma azt a sétatér-egyletnek ajánlja.

Elovlástam aztán mindkét számban megjelent cikket komolyan és többször, elolvastam a folytatásnak keresztültét végét is; ekkor aztán meggyőződtem arról, hogy a Dr. S. alá rejtőzött ur, nem Geologus, még kevésbé Mechanicus, hanem egy jámbor Laikus. Ezen meggyőződésemet megerősített a tisztelt szerkesztő ur osillagos (akárom mondani practicus) megjegyzése.

Tisztelt Dr. S. ur! ha szerencsés lehetnék Önt álczatatlannal láthatni, vagy megismerhetném Önt személyesen és beszélgetésbe elegyednék, biztosítom Önt arról, hogy mi egymást megkedvelnők, mert lássa: Én Önnek legelőbb is köszönetet mondok azért, hogy érdemesnek találta, habár 3 havi hosszú idő után a vízvezetési tervét szóba hozni, higgye el kérem, hogy czélszerű volna a már különböző és sokoldalú terveket az eszmecserék téglájába betenni és a mű- és nemmű-bírálat izzó parázsán megolvasztani; végére kiválandó anyag, mely szilárd és értékes, ezt meg lehet tartani, leszen majd salak is, azt pedig el lehet dobni.

Ezen műtétet többeknek kellene végezni, s akkor bizonyos lehet a t. sétatér-egylet, a nemes város és a nagyérdemű közönség, hogy méltán támasztható igényei a legjobb kielégítést nyerendik.

Ha önt t. Dr. S. ur ezen ügy igazán érdekli, — erről részemről meg vagyok győződve — akkor kérem állítson össze egy Companiát, s ha engem érdemesnek találna, hívjon meg szintén, beszéljünk meg a dolgot, a legjobb tervet kereszük ki, ezt hozzuk a sétatér, a város és a nagy közönségnek tudtára, evvel azt hiszem többet tehetünk az ügynek, mint az Ön által t. Dr. S. ur megkezdett módon.

Mielőtt az Ön becses bírálatára válaszolnék, a tekintetes szerkesztő ur és az Ön engedelmével escestelem röviden mindazt, a mi a sétatér-egylet érdemes ágjai és csekély személyiségem között a vízvezetési ügyében történt:

Most egy éve annak, hogy tekintetes Gámán urtól felszólítást nyertem a sétatérre öntöz vízvezetést tervezni. Ezen felszólításnak — tessék elhinni — minden specialis és nem specialis érdek nélkül legnagyobb készséggel és teljes tehetséggel igyekeztem megfelelni. A helyszínén tett szemle alkalmával legelőbb a libuzcáti malom telepére egy víztartány építését hoztam szóba, hova a vizet egy turbina és archimedesi csigával véltm felszállíthatni. Ekkor kijelenték megbízóim, hogy az arokból vizet leveztetni nem szabad és az építési tőke alig 5000 frt, ezzel pedig a szándékolt vízművet teljesíteni lehetetlen. Ezután több tervet gondoltam, míg végre a jelenlegi jutott eszembe, melyet megbízóimmal közöltem is. Megjegyzem egyuttal, hogy a közelebb külföldre teendő utazásom alatt ezen ügyet tanulmányozom, s ha egyszerűebbet és olcsón fogana tosihtatót találak, azt fogom ajánlani.

Láttam külföldön sok és különböző tervet, olyat is, melyet ön t. dr. S. ur a bécsi látlaton az „Erste brüner Maschinenfabriks-Gesellschaft“ czégtől látott; egy ilyennek az ára 30,000 frt. Láttam a margit-szigetit, mely aranylag olcsó és jó szerkezet, de melyet nálunk szerint véleményem szerint még sem lehet előnyösen alkalmazni. — S yégre hazajöttem megbízóimmal az eredményt közöltem, s újból saját tervemet ajánlám.

Ezután megszabattak a feltételek, s tervemet és jelentésemet ezek értelmében elkészítém; és az egyletnek azon ajánlatát is tettem, hogy mielőtt a felett érdemtegen határoznának szakértők vagy a magyar mérnök- és építész-egylet által bírálassák meg. — Ma, ha jól tudom, a dolog úgy áll, hogy a bírálat még folyamatban van.

Ezek után már mert engedje meg t. dr. S. ur, hogy a „Kelet“-ben közölt becses felszólítására viszont nézeteimet elmondhassam. Előre kijelentem, hogy nincs szándékom személyeskedni, hanem a terv ellen felhozott elnyutelen nézeteket alapos és érthető módon megczafolni.

Tisztelt dr. S. ur a vízkerekemet ingadozó alapon látja; az nem szilárd, ezt csak akkor kelene használni, ha kényszerülve volnánk rá.

Hogy valóban kényszerültség létezik, az onnan is látható, mert a malomárokból vizet leveztetni nem szabad, az azokba gátot építeni vagy a vizet duzzasztani sem volt megengedhető, köteleességem volt mégis vízkereket tervezni, és ezt a szemlések hídjá alatt — hol jobbra az egylet telke balról elegendő tér van — felállítani. Más választás tehát valóban nem volt, mint vagy a Kerekes Márton féle kereket emelő szerkezettel, vagy pedig egy olyat, minőt én terveztem, alkalmazni.

Miután pedig a vízműgép üzeméhez okvetlen szükséges folytonosan állandó kerékforgás, én utóbbit választám, mert arra a változó vízállást befolyással nem bírhat és az minden időben —

nem úgy, mint a Kerekes Márton ur — egyenletesen forogni képes leend.

A két ladik egymástól függetlenül neminoghat, a kis Szamos tudtommal nem hullámoz, csak ingadozás pedig az üzemre éppenségnél nem hátrányos.

Ha t. dr. S. ur vagy bárki más képet volna 450 frtért egy másféle vízkereket építeni és felállítani, és azt tudna oly szerkezettel is ellátni, hogy az a változó vízállás dacára egyenletesen forogjon, még pedig a nélkül, hogy forgását időről-időre ellenőrizni keljen, akkor magam lesek az első, ki azt ajánlom a kivitelre.

Felelmit t. dr. S. ur, hogy az öböl, a hajók bevonzolásáa szintén sok költséggel jár, nincs a parton a Dianádí sehol hely stb. Ezekre röviden az jegyzem meg, hogy az öböl részletes tervét addig, míg az nem épül nem készíthetem el; de biztosíthatom önt, hogy az öböl készítésében beleszámítvá; maga pedig a hajók illetve a kerek bevonzolásának munkája évenként kétszer alig érdemel említést.

A szivatógépnek ön szerint, t. dr. S. ur, nem szabad a vizet közvetlenül a Szamosból felszívni. Erre válaszom a következő: Ugyanazon költséggel, melylyel a szivócső beágazásáa szűt felkór alakú kőkirakás eszközöletik, lehet a parton egy kutat is ásni, sőt utobbi esetben a szivócső rövidebb tehát olcsóbb leend: de ezen kut, ha a vizet megszüri, ekkor nem leszen bő vize, ha annak bő vize lesz, akkor nem lesz a víz megszürvé. A terv szerint a szivó cső nem ér le a meder fenekéig, hanem csak a legkisebb vízállásig. A szivócső, mint rendszeren, itt is el leszen látva szűrővel, mely kavicsot vagy fadarabot nem bocsájt át, hanem legfeljebb zavaros vizet, ez pedig épen nem hátrányos a vízvezetékre.

Általában azt tapasztaltam, hogy t. dr. S. ur a zavaros vizet nem szereti; még magam sem szeretném ha kényszerítené valaki a sétatérben való sétálás közben azt meginni, de tessék elhinni a sétatér páros száraz gyalog és kocsiutai sokszor még oly zavaros vizet is mohón elnyelének, és nemcsak ezeknek, hanem még a Gesztenye-Platan stb. fák és növényzeteknek sem volna sok esetben a lakossággal dolga, ha néha szükség esetén kevés — habár zavaros — vizet ihatnának.

T. Dr. S. ur! ön attól fél, hogy a vezeték idővel az iszapolás által bedugul s nekem idéz oly példát a vasutnál elhelyezett vízsűrű medencéről, melyet nagy áldozatok árán készítettek csak azért, hogy tiszta vizük legyen, ez mind igaz; de most én kérem önt, méltóztatassék kijöni és meggyőződni arról, hogy a vízsűrű azon czélua, melyet ön gondol, megfelel-e tökéletesen? mert a víztartányban, hová a víz felnyomatik, van igen sok iszap, azt időről-időre okvetlen ki kell tisztítani. Ha tehát ezen iszap ön szerint a csővekben is rakódna le, akkor 10 évi üzlet után ma már a csővek be volnának dugulva, ez pedig legkevésbbé sem történt meg. Ismeri ön kérem a Szegeden levő Tisza vizet? ezt az alföldi vasut-hoz majdnem $\frac{1}{2}$ mérföldnyi vezetéknek vezetik a Tiszapartjától az állomásra s nem szűrik meg 12 évi üzlet alatt kihordtak már több száz köbméter iszapot a tartányokból és a csővek még épen úgy néznek ki, mintha ma rakták volna le. Ha ön tudja és hiszi azt, hogy az ön által Monostorról behozott „természetes“ vízvezetékében (mely ön szerint örökös) nem fog iszap lerakodni, holott az ön vize sem lenne (destillálva) lepárolgatva ergo iszapnélküli, akkor minő logikával hirdeti ön az eliszapolást más vezetékén, mely — mellelesleg legyen mondva — nem lesz örök idejű.

Korbuly József,
főmérnök.

(Vége köv.)

Legujabb nihilista kiáltvány.

A „Geviazdka Cieszninska“ lengyelországi hírlap a muszka nihilisták legujabb kiáltványát közli, melyet Kiewben először ragasztottak ki, de most már majdnem valamennyi congress lengyelországi városban elterjesztenek. Ezen kiáltvány a hangyelekhez van intézve és következőleg hangzik:

Lengyelek! Szerencsétlen és vértanu testvéreink! A zsarnokok országokat három darabba szakították. Még nem érkezett még rátko névze a pillanat, melyben feledhetnének. Azért maradatok csendesen és távol minden új mozgalomtól. — Csak szívetek maradjon nálunk és rokon-szenves szánalommal tekintsetek nyomorunkat, könyeinket és patakozó vérűket. — Ti rabiga alatt sóhajtók és szenvedtek. Mi mindezt látjuk, sajnálunk úteket és veletek érezzük a kínokat, melyeknek ki vagytok téve. A végzet így akarja, a végzet pedig drága és nagy a szenvedő emberiség előtt.

Ránk névze az óra már ütött. Nekünk ébrednünk kell tettekre.

A tűz és saját személyeink feloldozása, ezek azon fegyverek, melyekkel harcolunk. — Ezen fegyverekkel törekedünk eszméink keresztültvitelére egész addig, míg célhoz nem értünk. — Egy vértanu a bitófán száz boszuolt fog nemzeni.

Lengyel ifjak! maradjatok csendesen, ébren és figyeljétek, várjátok, míg számotokra is tűni fog az óra, ez sem fog sokáig késni, ha egyszer a pillanat megérkezt, akkor egymás felé nyujtandjuk kezeinket ugyanazon egy zászló alatt.

Mig most, lengyel rabszolga testvérek, nem szűkeég, hogy ténylegesen részt vegyetek a muszka nihilismus küzdelmeiben, a mi jelszavunk: „Halál vagy szabadság!“

Grófi hóhér.

Pétervárról írják:

A második seregostály parancsnoka, Woronczoff-Daskoff gróf tudvalevőleg a minap, miután katonasága közt nem találkozott senki, ki Dubrowin hadnagyot felakasztani akarta volna, maga adta a kötelet az elítelt nyakára és így maga foganatosította a halálosítélet végrehajtását.

Ezen tény a grófi hóhér maga megörököttette, midőn a halál-ítélet alá, annak láttamozásul és igazolásul annak, hogy az ítélet fogathatba vétetett, azt írta: „Woronczoff-Daskoff gróf, a második seregostály parancsnoka, jelen ítélet személyes foganatosítója.“

Az itt megjelenő forradalmi lap: „Semlja i Wola“ utolsó számában erre vonatkozólag a következő megjegyzést teszi:

Érdekes volna megtudni, mi indította ő kegyelmességét és nagyméltóságot ezen borzasztó ítélet sajátkezd keresztültvitelére.

Vajjon csakugyan nem találkozott egy katonasem, ki az ítéletet végrehajtotta volna, — vagy a loyaltás különös nemében akart-e csak a nemes gróf tündökölni.

Mindenesetre tisztelet és hecsület Woronczoff-Daskoff grófnak!

Heine egy kópéról, ki hóhér volt Bergenben, azt beszéli, hogy a majnai herceg egy bálján merészelt megjelenni, melyen elég vakmerő volt a hercegnőt tánczra hívni, ki ezen felhívásnak engedett is. — Midőn ez a táncsteremben megtudott, nagy zavarba ejtettek a vendégek és a hercegnő rögtön elájult, midőn hallá, hogy barokál tánczolt. De a herceg furfangos ember volt, hamar elhatározta magát és a bakóazonnal lovag és bárónak nevezte ki, adván neki e címet: „Bergeni kópé“ (Schelm von Bergen). „Mert kópé vagy — így szolt a hóhérhoz a herceg — jövőben neved is az legyen.“

Szép dolog, ha ilyformán hóhérből báró válik; de kétszerte szebb, ha grófból válik . . . hóhér! . . .

A Cassagnac botrány.

A franciaia kamara jun. 16-iki ülésében történt nagy botrányról ujabbban a következő részleteket jelentik:

Az ülés első felfüggesztése után a bonapartisták a költségvetési bizottság termében ülést tartottak. Mahy, az egyik háznagy felszólította őket, hogy távozzanak, különben kivetkezeti őket fegyveres erővel. „Ön tehát erőszakhoz akar folyamodni?“ kérdék a bonapartisták. „Igenis, ha a kérés nem használ,“ felelt Mahy ur. Provost de Lanuay még vonakodott. Mahy ekkor ezt mondá: „A személyes durvasággal akar nálam szerencsét próbálni, akkor emberére talál.“ Erre a bonapartisták tágitottak.

A dulakodásban, mely az első szünetet megelőzte, a baloldali részéről Tirard miniszter, Girard államtitkár, Guichard, Langlois és Jean Dávid képviselők, a bonapartisták részéről Dariste és Rauline tüntették ki magukat. Rieux ezredes felöltötte egyenruháját és megtette az intézkedéseket, hogy Cassagnacot esetleg karamalommal vezetteti ki a teremből.

Az ülés után Cassagnac az elnökkel még igazolta magát, megígérte, hogy aláveti magát a kamara határozatának és a három nap alatt nem fog a kamarában megjelenni. Viszont Gambetta is ráállott arra, hogy Cassagnac legutóbbi sértése a kormány ellen és az elnök fenyegetése a köztársaságnak nem fog kitétni a hivatalos lapba.

A június 17-iki ülésben Tirard miniszter felszólalt az ellen, hogy Cassagnac legutóbbi sértő nyilatkozata a Journal Officielben nem tétetett közé.

Gambetta előadta a kihagyás indokait és felkérte a kamarát, hogy formászerű határozatot hozzon az elnökség eljárásáról; megjegyezte, hogy ama sértés megtörtlése nincs se parlamenti, se magánjogi eszköz.

Tirard sajnálatát fejezi ki a felett, hogy a kormány ellen itt oly sértés mondatott ki, mely az elnök felfogása szerint meg nem torolható.

Guichard polemizál az elnök ellen. Ha Cassagnac mint képviselő mondta a sértést, akkor annak benne kell lenni a hivatalos jelentésbe, de ha már akkor nem volt képviselő, akkor az immunitás nem védi a köztársaság ellen.

Gambetta: Cassagnac még képviselő volt és mint ilyen, a legkeményebb büntetéssel sújtottat. melyet a házszabályok tartalmaznak; tehát nem lehet őt perbe fogni. A hivatalos jelentésbe pedig oly szavakat nem lehet felvenni, melyeknek kimondására az illető képviselőnek nincs joga.

Allain-Targé: Az be van bizonyítva, hogy a házszabályok nem elegendők. Azt persze senki sem láthatta előre, hogy parlamentben valaha ilyesmit fognak mondani. Elvtársaim nevében indítványt fogok tenni a házszabályok módosítására iránt.

Tirard: A kormány tegnap nem tiltakozhatott a jobboldal sértései ellen, mert nem jut-

hatott szóhoz. De ezentul szigoruan fog arra ügyelni, hogy senki se sértgesse.

Talandier: A tegnapi sajnos jelenet a parlamenti rendszer elleni összeesküvés kifolyása, annak véget kell vetni a házszabályok módosításával.

Leroyer: igazságügyminiszter kijelenti, hogy a kormány a maga részéről meg van elégedve a kapott erkölcsi elégtétellel.

Gambetta az elnökség részére is elégtételt kér és elfogadtni kéri a Freminet-féle napi rendet, mely így hangzik: „a kamara bizik az elnök és elnökség szilárdságában, óhajtja, hogy a kamarát és a kormányt megillető tiszteletet új parlamenti szabályok biztosítsák és napirendre tér át.“

A ház nagytöbbséggel elfogadja ezen indítványt és áttér a Ferry-féle tvjavaslat tárgyalására.

Lapszemle.

A „Nemzeti Hírlap“ szerint egész egy kacsacyclus környezi most a közös külügyminiszter, Andrássy gróf személyét. A bécsi lapok szerint, melyek által a kacsák világga bocsátatnak, Andrássy gróf a katonai párttal teljesen meg van hasonolva. Van rendszer azoknak az osztrák lapoknak eljárásában: a személyes és faji gyűlölet Andrássy gróf és a magyar külügyminiszter ellen. Hanem sokkal kevésbbé értjük azt a magyar ellenzéki journalistát, mely valósággal hőbortos örömet érez, valahányszor egy bécsi lap moogatni kezdi Andrássy alatt a külügyminiszteri karosszéket; s úgy hiszrük, hogy ebben a furcsa örömben Magyarországon igen kevés ember osztozik. Hogy egyáltalán birnak-e akármilyen távoli alappal e kombinációk, nem tudhatjuk. Hogy a fejedelemnek nincs kedve miniszterétől megválni, azt mindenki láthatja. Hogy a parlamenti viszonyok nem teszik szükségessé Andrássy visszalépését, az kétségen felül áll; az osztrák választások képe ugyan elég kavarodott, de hát másféle korteskedést is látott már Andrássy gróf; s az osztrák parlamentből is aligha lesz oly meleg leves, mint a miyennek főzik.

A „Hon“ szerint a mi a szinpadon a mesterséges meenyörgés és villámok, azt insecnirozók most derült, csendes, békés időben az ellenzéki lapok innen és túl a Lajthán. Ma egy habarék hírlapocskja, imigyen hajtja el a sulyokat: „Novi-Bazár — Magyarország sirja! Az orosz politika triumfál!“ — Meg aztán így: „Öngyilkos nemzet, állj meg mig nem késő!“ Borzasztó! Meg kell adni, hogy a hírlapirodalmi bődületes superlativusok tekintetében már-már teljesünk az amerikai demociata sajton is. A ki pedig kezibe veszi a tépképet s nem hunyja be szemét, látni fogja, hogy annak a három pontnak megszállása által Szerbi és Montenegró közé ékeljük magunkat, hogy épen Oroszország két protégéjének: Szerbiának és Montenegrónak áll az égig ne nőjenek?

A „Pesti Napló“ szerint a kisbirtokosok országos fölhittelintézetéről szolt törvény szentesítve s bárki bármilyen véleményt táplált legyen a segítség módjáról, most már, ha valóban a segítséghez hozzájárulni kíván, nem pedig a magakévévez gondolatát minden áron érvényesíteni akarja, a törvény által határozott irányra van utalva. Erőlebbes eszköz pedig e segítségre nem létezik mostanában, mint azon elnök felhasználása, melyeket a kisbirtokosok országos fölhittelintézetéről szolt törvény szolgált. Kötelességük tehát most már nemcsak a kormánynak, melyet a törvény erre utasít, a szervezkedést megindítani, hanem — ismétéljük — kötelességük azoknak is hozzálátni, kik az intézet föállitását ellenézték.

Az „Egyetértés“ írja: A székesfehérvári országos kiállítás fényesen sikerült, és gróf Zichy Jenő nem elégedett meg a kiállítás fényes sikerével. És mégis mi lett az eredmény? Semmi. De hát hogy történhetett ez? Gróf Zichy Jenő e két fajta emberekre hallgatott. Az iparos-ügy notabilitásaira s Tisza Kálmán ügynökeire. Ezek pedig mindenek előtt azt állítják, hogy az iparvédelmi mozgalomnak politikai jelleggel nem szabad birni. Tisztesseges dolog a kormánytól és pártjától az iparvédelmi törekvéseket mindjárt küzögi és államjogi törekvéseknek keresztelni? csupán azért, ha a kormány és a kormány-párt a magyar iparvédelmi törekvésekkel nem rokonszenvez? azonban elvégre is kiküldetett a bizottság s a bizottságnak gróf Zichy Jenő az elnöke, majd meglátjuk, mit fog csinálni ez a bizottság.

A nagyszabeni tébolyda ügyében.

Tisztelt szerkesztő ur!

Becses lapja folyó évi június 15-iki számának „A közönség köréből“ czimú rovatában „valami a nagy-szabeni országos tébolydából“ czim alatt Viski József aláírással egy meglehetősen piszkolódó cikket jelent meg, melyre egyet-mást azon okból kívánok megjegyezni, nehogy a t. közönség hamis információt által félrevezetessék és ezáltal ezen királyi országos elme-gyógyintézetnek eddig folt nélkül fenntartott híre, neve szenvedjen, a miért ezen soroknak becses lapjába való felvétele kérem. A magánügyeimre illető támadásra reflectálni nincs szándékom, miután azok ismerőim előtt nyílt könyvként tárvák és ítéletükre mindenkor teljes megnyugvással hivatkozom.

Az intézeti pénztárnak öt év előtti „meg-

lopása“ s a többi azon cikkekben felsorolt dolgok előjáró hatóságom a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszterium által megvizsgáltattak és a mulasztás vagy hanyagság vádjá engem vagy az intézeti „igazgatóságot“, mint hivatalt, még csak nem is érinthette, tehát ezekre sem reflectálok.

Viski György temetésére vonatkozólag pedig csak következő megjegyzéseim vannak:

Nevezett Viski György f. hó 4-én reggel 2 órákor meghalt, erről én testvérét, Viski Józsefét azonnal és pedig külön küldöncz által értesítettem, erre Viski József nálam megjelent és azt mondá, hogy a halálesetről a rokonokat táviratilag értesítette. Ennyit mondott és ennel egy szóval sem többet. Hogy testvére el ne temetessék, hogy eltemetéséről a rokonok fognak gondoskodni és hogy testvére számára a róm. kath. sirketben (dacára, hogy Viski György reformatus hitvallású volt) sírról gondoskodott: mindezeket Viski József gondolhatta, de nekem egy szóval sem mondotta.

Az azon időben uralgott hósság következtében Viski György hullája nagy foku rothadásba indulván, mephitikus bűzével az intézeti egész halottas házat és környékét elárasztotta. Ennél fogva temetését június hó 5-én délutánra rendelttem, miután a rokonok 5-én délben annyival is inkább megérkeztek, mivel a halálesetről táviratilag értesítve voltak.

5-én a rokonok meg nem érkezvén, Viski József neje délután 3 órákor hozzám jött, és kért, hogy sógora 6-ig el ne temetessék, mert a halott rokonai csak 6-án délben fognak érkezni, ezen kérelmét nem is tagadtam meg, felszólítván őt, hogy miután hivatali szolgám a postán van, fáradjon ő be a földszint fekvő gondnoki irodába, mely tölem elmentében egy is utjában esett, és ujabbi rendelkezésemről a gondnokot értesitse, mit ő meg is ígért, de meg nem tett! a mint később hallottam oly formán nyilatkozván: „majd én Pontiusból Pilatusig járkálok!“

Ily körülmények közt a gondnok ujabbr rendelkezésemről értesítve nem lévén, első rendeletemet ugyanazon délután 4 órákor a mely nap délután három órákor Viski Józsefné ujabbr kérelmével nálam járt s a mely kérés teljesítéséről a gondnokot ígérete dacára sem értesítette, kötelességszerűen végrehajtotta. Hogy a temetés véghezvitelét észre nem vettem, abban egy részről az gátolt, hogy meg voltam győződve arról, miszerint Viski Józsefné a gondnok értesítését el nem mulasztotta, más részről azon körülmény, hogy a halottas ház hivatalos irodámtól egy fél kilométernyire fekszik s a temetési szerződés tekintetével az intézeti betegreke a halottas ház falain belül tartatik meg és a halott nem az udvaron át, hanem a halottas háznak a mezőre nyíló ajtaján át vitéik el.

Ennyit ezen ügy felderítésére.

Fogadja t. szerkesztő ur kiváló tisztelettem és nagyrabecsülésem kifejezését, melylyel maradok

N.-Szeben, 1879-ik év jun. 18-án.
tisztelője,
Dr. Szabó István.

A székellyöldi házi-ipar érdekében.

A székelly mívelődési és közgazdasági egyesület központi választmányja a háromszéki vidéki választmányhoz a következő iratot intézte:

Tisztelt vidéki választmány! Egyesületünknek egyik főtörékvése lévén a székellyföldön a házi-ipart terjesztetni és fejleszteni, a központi választmány elhatározta, hogy mostantól kezdve három éven át három székelly fiut a váci kósrónó tanműhelyben a kósrónafás minden nemében kiképeztet, egyesületünk pénztára fizetvén a három növendékért az ellátási költséget, valamint az uti költséget is kész érettköz fizetni: azt azonban óhajtáná a központi választmány, hogy ruházatiokról (fehérneműt s ágyneműt is beleszámítva) a három év alatt — magok a növendékek, — vagyis azok szülői gondoskodjanak. A növendékek életkora legalább tiznekettő s legfennebb 19 év kell hogy legyen, továbbá szükséges, hogy az elemi iskolai tantárgyakban s különösen olvasás-írásban és számolásban jártassággal birjanak. Midőn a fennebbiekről a tisztelt vidéki választmányt értesítjük, egyszersmind tisztelettel felkérjük, hogy miután a központi választmány megállapítása szerint a kiküldendő három székelly fiu egyikének Háromszék megyének kell lennie, szíveskedjék belátása szerinti uton és módon az irt czélra egy alkalmas székelly fiu kijelölése iránt lehető rövid idő alatt intézkedni s arról minket értesíteni. — Az illető ifjunak kijelölése és aztán feljövetele azért sürgős, mert az említett tanműhelyben a tanév f. évi július 1-én már megkezdődik s jó lenne, ha ezen időre a három székelly fiu is az intézetben elhelyezve lenne. E tárgybant teendő választás, illetőleg javaslatát kérve és minél rövidebb idő alatt elvárva, bafazni tisztelettel vagyunk a tisztelt vidéki választmányunk: A székelly mívelődési és közgazdasági egyesület központi választmányának Budapestben, május hó 23-án 1870. tartott üléséből, aláztatos szolgái, Hájós János, egyi. elnök. Buzogány Áron, egyi. titkár.

Ő cs. és Apostoli k. Felsége legmagasabb parancsára.

Gazdagon kiállított, a cs. kir. lottojövődék igazgatósága által biztosított

XIX. ÁLLAMI JÓTEKONYCZÉLUSORSJÁTÉK,

(196) az inneni birodalmi rész polgári céljaira, (3—6)
melynek tisztá jövedelme mindenekelőtt a krakkói gyermekkórháznak, a traunkireheni kised-
ővónak s az isteni szeretet szüleinek Bécsben, aztán a jövedelem arányához képest Bukovina
országának egy, örültek számára egy osztályfal ellátott betegpolda építésére és a ruthén nem-
zeti intézetnek Lembergben van szánuva.

6272 nyeremény összesen 230,200 frttal.

1 főnyeremény 70,000 fl. papírajárék   1 főnyeremény 10,000 fl. papírajárék
1 " 20,000 „ „   1 " 5,000 „ „
továbbá 18 elő- és utónyeremény 1000, 500 és 200 frttal, 10 nyeremény á 1000 fl., 20 nyere-
mény á 500 fl., 40 nyeremény á 200 fl. és 80 nyeremény á 100 fl. papírajárék, végre kész-
pénznyeremények 40 fl. 20 fl. és 10 fttal 79,000 fl. egész összegben.

A húzás visszavonhatatlan 1879. július 17-én lesz.

Egy sorsjegy ára 2 frt oszt. ért.

Bővebb határozatokat a játékterv tartalmaz, mely a sorsjegyekkel együtt az államsorsjátékok
osztályában, Stadt, Riemergasse 7, 2. emelet, a Jakoberhofban, valamint a számos elárúító
közegeknél ingyen kapható.

= A sorsjegyek bérmentesen küldetének meg. =

A lottó-jövédeki igazgatóságától.

Bécs, május 1-én. 1879.

Külbemurgi Latour Károly,
cs. k. udvari tancesos és lottó-igazgató.

A legnagyobb férfi- és női szalma és posztó
KALAP RAKTÁR
Csapó Sándor (6-5)
ÁRUÁRLATÁBAN
KOLOSVÁR
Főter "Nemzeti szálloda" alatt.

1 darab fin szalma kalap	42, 50, 60, 80, 1 ft.,
egész 2 ft 50-ig.	
1 darab fin filéz kalap	1 ft 30, 1 ft 60,
1 ft 80, 3 ft 30 kr.	
1 darab férfi szalma	48, 55, 70, 90, 1 ft 20 kr.
" " " " " " " "	
egész 3 ft 50-ig.	
1 darab férfi pamut 2 ft, 2 ft 80, 3 ft 80, 8 inig.	
1 darab férfi filéz 2 ft 60, 2 ft 80, 3 ft 20, egész 5-ig.	

Az Anatherin-szájviz hamisításai

előgyűzatra intik az orvosi körököt, mintán ezen értéknélküli hamisítványoknak káros következményeit naponta tapasztalják, sőt gyógyíthatlan szájbetegeket is idézetek már elő.

Felgyelmzettető levél.

Dr. POPP J. G.

cs. kir. udv. fogorvos urnak

Bécsben, Städt, Bognergasse Nro 2.

Szendrő, 1878. jan. 25.

Tisztelt uram! Már több év óta használon dicsőrelesen ismert Anatherin-szájvizét a legjobb eredménnyel, azonban az már annyira átözoava és hamisitva van, hogy elhatározom nekemban valódi árut nyernedő, uraságodhoz fordulni azon kéressel, sziveskedjék megam posta útján utánvétt mellett 4 üveg Anatherin-szájvizet és 2 skatulya fogporot küldeni.—Mután kérésmet ismételtném, mely tisztelettel maradtam uraságodonak összeinta tisztelője

(71) (2—3)

Dr. MICHNÉZ LAJOS, k. kerületi orvos.

Kapható: Kolozsvárt: Wolff J., Dr. Hintz Gy.; Bírő J., Valentini és Székely M. gyógyszereszeknél; és Csapó S. kereskedésében. B-Hunyadon: Holczey, gyógyszer. Besztercon: Fleischer, Turgovia E., Scholler, gyógyszer. Bethlen: Bernádi, gyógyszer. Brassóban: Schuster, gyógyszer. Jakabina gyógyszer. Désen: Róth Pál gyógyszer. Debrecn: Langyósné, Gy.-Szt.-Miklós: Bogdán, gyógyszer. Gy.-Fehértvárt: Mihályos, gyógyszer., Fröhlich, gyógyszer. Lekenárd: Scheint Fr. gyógyszer. Magyar-Lápocson: Brenner P. gyógyszer. M.-Vásárhelyt: Joncl A. Dóvin: Lengyel, Gy.-Szt.-Miklós: Nagymagyar Fr. sz.-Ujtárt: Placsinár gyógyszer. Nagy-Szebenben: Müller, gyógyszer. Siopcl J., Thalmeier Fr., Reisenberger Fr. sz.-Ujtárt: Placsinár és fia gyógyszer. Szász-Károly: Eschner F. gyógyszer. Szász-Aródon: Fuhrmann, gyógyszer. Reckert C. gyógyszer. Segesvárt: Fr. Teutsch J. B., Misselbacher. S.-Szt. Györgyon: Centak testvérek, ötvös és Beteg. Tekoban: Wagner, gyógyszer. Tordán: Wolf, gyógyszer. Trajanovits gyógyszer. Zilahon: Weiss gyógyszer.

Van szerencsem tudatni, hogy helyi olajgyáramban az alant jegyzé-	
lenolaj-kenczét (Leinol-Firmiss), úgypoly kenczébe tört olajfestéke	
rendkívül olcsó árban , legjobb minőségben árusítom, és szint ugy kicsi	
mint nagyban mennyiségben kiszolgáltatom.	
100 Kilo.	100 Kilo.
Lenolaj-kencze . 46 ft — kr.	Lévelzőld (Laubgrün)
Alapfesték fehér . 22 " — "	legfinomabb II-a . 36 ft — k
" barná v. szürke . 22 " — "	Lévelzőld (Laubgrün)
Kremserfehér legfin. 52 " — "	legfinomabb III-a . 32 " — "
Venetianerfehér " 46 " — "	Fekete (Flammruss)
Hamburgerfeh. " 38 " — "	legfinomabb . 54 " — "
Ezüst szín " 46 " — "	Fekete (Flammruss)
" finom " 38 " — "	finom . 50 " — "
Holländerfeh. legfin. 30 " — "	Ockersárga világos v.
Horganyfehér	sötét legfinomabb . 24 " — "
(Zinkweiss) legfin. 48 " — "	Ockersárga világos v.
Horganyfehér finom 38 " — "	sötét finom . 22 " — "
" sűrűre " 38 " — "	Veres (Engelroth) vil.
Császárszöld legfin. I-a 54 " — "	v. sötét legfinomabb 22 " — "
" legfin. II-a 46 " — "	Fedélveres (Engelroth) 20 " — "
" III-a 40 " — "	Barna (Umbrun) vil.
Lévelzőld (Laubgrün)	v. sötét legfinomabb 42 " — "
legfinomabb I-a 45 " — "	Üveges ragasz
(147) (20-*)	(Glaser-Kitt) . 14 " — "
	Tisztelettel
	KISS SÁNDOR.

Alkalmas ügynökök
járadék-, sorsjegyek- és rész-sorsjegyek eladására felvételnek.
Czim: HEIM TESTVÉREK
(221) (1—3) Budapest, Károly körút 13. sz.

(222) (1—2)
Az 1831-dik évben TRIESTBEN alapított
cs. kir. szab. biztosító társaság
ASSICURAZIONI GENERALI
melynek vezérügynökségei irodahelyiségei Budapesten, az intézet
házában, Dorottya-utca 10. szám alatt léteznek és az ország minden
tekintélyesebb helyiségeiben fő- és kerületi ügynökségek által képviselve
van, a legelőcsőbb díjak mellett biztosít tűz-, szállítási- és jégkárok
ellen, valamint az ember életére a legkülönbözőbb kombinációkban.

**Perlmoosi Portland
Cement 100 kiló 7 frt.
Kufsteini hydraulikus
mész 100 kiló 4 frt.**

egész hordó vételnél készfizetés mellett.

DIETRICH SÁMUEL
vas- és fűszer üzletében
Kolozsvártt.

(136) (30—*)

Luhí „**MARGIT**“ forrás.

Ezen vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyviz, Európa minden államaiban a legelső orvosi tekintélyek által sikeresen használtatik:

légző és emésztő szervek mindenféle bántalmainál. A tüdőbetegek

klimatikus gyógyintézeteiben, különösen az általánosan ismert és ma leglátogatottabb klimatikus gyógyintézet **Görbersdorfb**an a „**MARGIT**“ forrás otthonossá vált.— Miután a **MARGIT** forrás már nagyon hamisítottatik, figyelmeztetik a fogyasztó közönség, hogy szükségleteit csak biztos helyeken szerezze be.

Valódi minőségben kapható:

Csiky Imre urnál Kolozsvárt.

(181) (7—12) Dr. KARLOVSZKY utóda.

(128)
(10-30)

Papier à Cigarettes

LE HOUBLON

Fabrication Française

Pour éviter la contrefaçon suscitée par le succès sans précédent de notre
 Papier, exiger que chaque feuille porte le mot **LE HOUBLON**, et que cha-
 que boîte soit revêtue de cette étiquette avec notre signature.

Le Papier **LE HOUBLON** se trouve chez tous les marchands et négociants
 en cigares et cigarettes.

CAWLEY & HENRY
 À PARIS
 seuls Fabricants

Propriétaires du Brevet.

Megjelent és Kolozsvárt

Stein János

zeneműkereskedésében kapható:

Niniche. Potpourri Cramertől.
Zongorára, ára 90 kr.

Niniche. Keringő. Szerző Hubans.
Zongorára, ára 90 kr.

Niniche. Polka Fahrbaachtól.
Zongorára, ára 50 kr.

Niniche. Polka Kraltól. Zongorára
ára 60 krajczár.

 Zeneműjegyzékek ingyen és bérmentve

A művészet kedvelőinek!

Nem mindenki van azon kellemes helyzetben képcsarnokokat és muzikumokat, a művészet ama gyűlhelyeit látogathatni, a melyek végre is csak nagyobb városok előjogai maradnak, s nem mindenkor szemlélhetni a művészetnek országokszerte elszort remekéit, így számos körre nézve a szép-érzés élesztése és kielégítése még mindig nem örömet nélkülözött élvezet marad. E szempontokból kiindulva s művészekről és műbarátoktól többször és ujjolag is ösztönözve jelenik meg az időszaki vállalat

„Meisterwerke der Holzschneidekunst“

a fametszés-művészet remekéit az építészet, szobrászat és festészet köréből tartalmazván, melyről elmondhatni hogy a műhajlamu közönség tetszését méltán megérdemli. A családi élet és a visszavonulásban töltött szabad idő némely perczeire nézve ilyen mű nagyon kedves, a legkülönbözőbb tárgyak bőségével és technikailag tökéletes vissza adásával művészi másolatban mutatván be ama eredetieket, s a mellett legjobb művészeink némely önálló művével is kedvekedik —

ugy szólva **múzeum kicsinyben**

állandó múkiállítás

a megbitt családi asztalon.

Az album rendezésénél mindenek előtt a szemlélő van szem előtt tartva; azoknak a kiket valamely kép és ennek szerzője közelebbről érdekel, minden füzet képeibz adott rövid szöveg fog oktatást és mulattatást nyújtani, míg a 12 füzetet minden év végén tartalomjegyzék foglalandja egybe és azoknak, a kik a művet mint egészet óhajtják megőrizni bekötési tábla áll rendelkezésükre. Hol a művészet honos, jelen vállalat pártolók és barátokat nyerend. —

Minden hóban 8 képpoldallal és magyarázó szöveg-gel egy-egy füzet jelenik meg, **ára csak 60 kr.**

s kaphatni Kolozsvárt

Stein János
könyv- és zeneműkereskedésében.

Ugyanott kapható

Bécs város ünnepi menete
(Festzug)

vázolta **MAKART JÁNOS**

kis kiadás 28 lapon . . . . . 30 kr.
nagyobb kiadás 56 lapon . . . . . 80 kr.

! Színezett kiadás e napokban érkezik !

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében **Kolozsvárt.**

A Bazár
a legelterjedtebb és a
legegyszerűbb német női
divatlap,
a legkedveltebb és a
legtartalomdúsabb lap e
nemben.

25.
évfolyam.
kitüntetve a bécsi
világkiállításon
1873.

A Bazár
1879. Január 1-től
12 színezett divat képet
és sok színezett
kézimunka mintát
fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva
csak 1 frt 50 kr.
 Vidékre bérmentes küldéssel **1 frt 80 kr.**

Évenként megjelenik:

- 24 divatlap.
- 24 szépirodalmi és vegyes tartalom lap.
- 24 melléklet 500 szabás rajzzal.
- 24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel.
- 12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt
csakis
Stein János
 könyv- és zeneműkeres-
 kedésében.

Egy
füzet ára
30 kr.

MAGYAR LEXIKON.

MEGJELEN FÜZETEK BEN.

Egy—egy kötet 10 füzetből áll.

Eddig már 29 füzet jelent meg
és folyvást kapható csupán

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Egy
füzet ára
30 kr.